

مَنْظُومَةُ الْحَايِيَّاهِ

HET HĀ'IYYAH GEDICHT

OVER DE GELOOFSLEER
VAN AHL AS-SUNNAH

OPGESTELD DOOR AL-IMAM:

Ibn Abī Dāwūd as-Sijistānī

رَحْمَةُ اللَّهِ

Imām van de Sunnah in Irak, overleden 316 NH

- Titel: Het Ḥā'iyah gedicht over de geloofsleer van Ahl as-Sunnah
- Arabische titel: *al-Qaṣīdah al-Ḥā'iyah*, of *al-Manzūmah al-Ḥā'iyah*
- Opgesteld door: Al-ʿImām Abū Bakr ʿAbdullāh ibn Sulaymān ibn al-Ashʿath al-Azdī as-Sijistānī (230 - 316 NH) ﷺ
- Gebruikte bron: *At-Tuḥfah as-Saniyyah Sharḥ Manzūmat Ibn Abī Dāwūd al-Ḥā'iyah*, door ash-Shaykh ʿAbd ar-Razzāq al-Badr (1425 NH)
- Samenstelling werkboek: Marwān ibn Ḥasan al-Maghribī (1447 NH)

TRANSCRIPTIETABEL

ا	ā	ض	ḍ
ح	ḥ	ط	ṭ
خ	kh	ي	y / ī
ع	ʿ	ش	sh
غ	gh	ظ	ẓ
ث	th	و	w / ū
ص	ṣ	ء	ʾ

BIOGRAFIE VAN AL-IMAM IBN ABI DAWUD (316 NH) 🦋

De edele grootgeleerde, Ḥanbalitische wetgeleerde (*faqīh*), ḥadīthwetenschapper, de Shaykh van Baghdād en Imām van de Sunnah in Irak: Abū Bakr 'Abdullāh ibn Sulaymān (Abū Dāwūd) ibn al-'Ash'ath ibn Ishāq ibn Shaddād ibn 'Amr ibn 'Imrān al-'Azdiyy as-Sijistāniyy 🦋, de zoon van de welbekende grootgeleerde al-Imām Abū Dāwūd (275 NH; auteur van Sunan Abī Dāwūd en student van al-Imām Aḥmad) 🦋. Hij stond bekend als Ibn Abī Dāwūd en werd geboren in het jaar 230 NH in Sijistān, een regio die zich uitstrekt over het grensgebied tussen het huidige Turkmenistan, Afghanistan, Pakistan en Iran, alhoewel hij behoorde tot de Arabische stam Azd.

Zijn vader nam hem op jonge leeftijd mee op rondreis door de verschillende Islamitische regio's om kennis te vergaren, zoals Khurāsān, Aṣbahān, Baghdād, al-Kūfah, Makkah, al-Madīnah, ash-Shām en Egypte. Hij bereikte een hoog niveau qua kennis en memorisatie en stond bekend om een sterke ambitie, wil en vastberadenheid als het gaat om het vergaren van kennis, zodanig dat hij over zichzelf zei: "Vanuit mijn memorisatie leverde ik in Aṣbahān zesendertigduizend overleveringen over. Ze beweerden dat ik me vergist had in zeven overleveringen. Nadat ik vertrokken was trof ik in mijn boek dat vijf (van die zeven) overleveringen waren zoals ik het aan hen overgeleverd had."⁽¹⁾

Al-Imām Ibn Abī Dāwūd liet meerdere schrijfwerken achter, zoals verderop aan bod zal komen. Hij overleed op 87-jarige leeftijd in Baghdād, in het jaar 316 NH.⁽²⁾

Leraren

Hij studeerde bij o.a. de volgende geleerden: zijn vader Abū Dāwūd, Muḥammad ibn Yaḥyā adh-Dhuhliyy, Ishāq al-Kawsaj (student van Aḥmad), 'Īsā ibn Ḥammād, Aḥmad ibn Ṣāliḥ, Muḥammad ibn Bash-shār, Abū'ṭ-Ṭāhir ibn as-Sarḥ, Hārūn ibn Ishāq, Mūsā ibn 'Āmir al-Mirriyy, Ziyād ibn Ayyūb, al-Ḥasan ibn 'Arafah, Yūsuf ibn Mūsā al-Qaṭṭān, Naṣr ibn 'Aliyy en vele anderen.⁽³⁾

Studenten

Tot zijn studenten behoren o.a. Abū Bakr al-Ājurri, Ibn Baṭṭah, ad-Dāraqūṭniyy, Abū Aḥmad al-Ḥākim, Abū Ḥafṣ ibn Shāhīn, Ibn Ḥibbān, Abū 'Amr ibn Ḥayyūyah, Ibn al-Muzaffar, 'Īsā ibn 'Aliyy al-Wazīr, Ibn al-Muqri', Abū Ṭāhir al-Mukhalliṣ en vele anderen.⁽⁴⁾

(1) Tārīkh Baghdād (9/466) van al-Khaṭīb en Tadhkirat al-Ḥuffāz (2/769) van adh-Dhahabiyy.

(2) At-Tuḥfah as-Saniyyah Sharḥ Manzūmah Ibn Abī Dāwūd al-Ḥā'iyah (pp. 5-8) van ash-Shaykh 'Abd ar-Razzāq al-Badr, Ḥā'iyat Ibn Abī Dāwūd (pp. 4-10) van Ḥusayn Āl Shāmīr en Sharḥ al-Manzūmah al-Ḥā'iyah (pp. 12-14) van ash-Shaykh 'Abd al-Karīm al-Khuḍayr.

(3) Siyar A'lām an-Nubalā' (13/222) van adh-Dhahabiyy.

(4) Ṭabaqāt al-Ḥanābilah (3/97) van Ibn Abī Ya'lā en Siyar A'lām an-Nubalā' (13/223).

Wetenschappelijke status

Al-Ḥāfiẓ Abū Muḥammad al-Khallāl (439 NH) zei: “Ibn Abī Dāwūd was de Imām van de inwoners van Irak en hij had een preekstoel gekregen van de machthebber. Er waren in zijn tijd geleerden in Irak die meer overleveringsketens hadden dan hij, maar ze bereikten niet zijn niveau qua toestand en perfectionering.”⁽¹⁾

Al-Khaṭīb al-Baghdādiyy (463 NH) zei: “Hij was een wetgeleerde (*faqīh*), geleerde (*ālim*) en een Ḥāfiẓ (ḥadīth-memoriseerder).”⁽²⁾

Abū Ya‘lā al-Khalīliyy (446 NH) zei: “Abū Bakr ‘Abdullāh ibn Sulaymān ibn al-‘Ash‘ath as-Sijistāniyy: de Ḥāfiẓ en Imām van Baghdād in zijn tijd, een geleerde waar men overeenstemming over heeft, een Imām en een zoon van een Imām. [...] Hij overleed in het jaar 316 NH en ik heb nog een groep van zijn metgezellen mee kunnen maken. [...] Men was gewend om te zeggen: ‘Drie Imāms in één tijdperk: Ibn Abī Dāwūd in Baghdād, Ibn Khuzaymah (311 NH) in Naysābūr en Ibn Abi Ḥātim (327 NH) in ar-Rayy.’”⁽³⁾

Adh-Dhahabiyy (748 NH) zei: “Hij behoorde tot de zeeën van kennis, zodanig dat sommigen hem boven zijn vader plaatsten.”⁽⁴⁾ Elders zei adh-Dhahabiyy: “Abū Bakr behoorde tot de prominente Ḥuffāz (ḥadīth-memorisators), die niet onderdeed aan zijn vader. Hij schreef vele werken en verkreeg het leiderschap over de Ḥanbalitische geleerden in Baghdād.”⁽⁵⁾ Ook zei adh-Dhahabiyy: “De man behoorde tot de grote geleerden van de Islam en tot de meest betrouwbare Ḥuffāz.”⁽⁶⁾

Intellectuele nalatenschap

Al-Imām Ibn Abī Dāwūd ﷺ schreef o.a. de volgende werken:

- Al-Musnad;
- As-Sunan;
- At-Tafsīr;
- Shari‘at al-Maqāri’;
- An-Nāsikh wa’l-Mansūkh;
- Al-Ba‘th (gedrukt);
- Al-Maṣāḥif (gedrukt);⁽⁷⁾
- Al-Ḥā’iyyah;

Dit laatste werk is het gedicht dat in dit werk gepresenteerd wordt. ■

(1) Siyar A‘lām an-Nubalā’ (13/224) van adh-Dhahabiyy.

(2) Tārikh Baghdād (9/464) van al-Khaṭīb.

(3) Al-‘Irshād fi Ma‘rifat ‘Ulamā’ al-Ḥadīth (2/510) van al-Khalīliyy.

(4) Siyar A‘lām an-Nubalā’ (13/223) van adh-Dhahabiyy.

(5) Al-‘Uluww li’l-‘Aliyy al-Ghaffār (p. 212).

(6) Siyar A‘lām an-Nubalā’ (13/233) van adh-Dhahabiyy.

(7) Siyar A‘lām an-Nubalā’ (13/223, 225) van adh-Dhahabiyy.

INTRODUCTIE TOT DE VERHANDELING

Een korte beschrijving

Het Ḥā'īyyah-gedicht – in het Arabisch: *al-Qaṣīdah al-Ḥā'īyyah*, of *al-Manzūmah al-Ḥā'īyyah*, of kortweg: *al-Ḥā'īyyah* – van al-Imām Ibn Abī Dāwūd is een kort gedicht dat hij opstelde als beknopte verduidelijking van de geloofsleer van Ahl as-Sunnah wa'l-Jamā'ah. Het behandelt de belangrijke hoofdonderwerpen van de geloofsleer van Ahl as-Sunnah, zoals de Qur'ān, het zien van Allāh op de Dag der Opstanding, de Neerdaling van Allāh, de metgezellen, de Voorbeschikking, zaken van het Hiernamaals en al-Īmān (het geloof). Het gedicht bestaat, volgens de meeste bronnen, uit drieëndertig dichtregels.

Het gedicht werd bekend onder de geleerden en genoot sinds oudsher een hoge positie bij hen, specifiek binnen de wetenschap van de geloofsleer, waardoor er ook veel werken geschreven zijn ter uitleg van het gedicht. Dit is omdat het werk ondanks de beknoptheid en de geringe literaire bewegingsvrijheid als gevolg van de dichtvorm, tóch een sterke inhoudelijke uiteenzetting bevat. Daarnaast is het ook poëtisch gezien een beeldschoon gedicht, geschreven door een grote Imām van Ahl as-Sunnah wa'l-Jamā'ah, die beschouwd werd als een van de prominente Imāms van zijn tijd, samen met al-Imām Ibn Khuzaymah en al-Imām Ibn Abī Ḥātim ar-Rāziyy (zie 12.1).

Bronnen & authenticiteit

De verhandeling kent een aantal bronnen, waaronder:

1. *Ash-Sharī'ah*, van al-Imām Abū Bakr al-Ājurri (360 NH), vol. 3, pp. 666-668, nr. 2303. Al-Ājurri was een student van de auteur en levert het gedicht direct over van hem, bestaande uit drieëndertig dichtregels.
2. *Sharḥ Madhāhib Ahl as-Sunnah wa Ma'rifat Sharā'i' ad-Dīn wa't-Tamassuk bi's-Sunan*, van Abū Ḥafs 'Umar ibn Aḥmad ibn 'Uthmān ibn Shāhīn (385 NH; bekend als Ibn Shāhīn), pp. 321-323. Abū Ḥafs Ibn Shāhīn was een student van de auteur en levert het gedicht direct over van hem. Ibn Shāhīn vermeldde het gedicht met maar liefst veertig dichtregels.
3. *Ṭabaqāt al-Hanābilah*, van Ibn Abī Ya'lā (526 NH), vol. 3, pp. 100-102. Ibn Abī Ya'lā leverde het over van 'Aliyy al-Muḥaddith, via Ibn Baṭṭah, van de auteur. Al-Imām Ibn Baṭṭah (387 NH) was een student van de auteur. Deze versie bestaat uit drieëndertig dichtregels. De authenticiteit van het gedicht staat vast. Het is immers overgeleverd door meerdere studenten van de auteur, die het gedicht vermeldden in hun boeken, zoals al-Ājurri in *Ash-Sharī'ah* en Ibn Shāhīn in *Sharḥ Madhāhib Ahl as-Sunnah*. Adh-Dhahabiyy zei dan ook in zijn boek *al-'Uluww*, na het overleveren van het gedicht: "Dit gedicht is overgeleverd van de auteur op een manier die *mutawātir*⁽¹⁾ is. Het werd overgeleverd door al-Ājurri, die er een uitleg over schreef, evenals Abū 'Abdillāh ibn Baṭṭah in *al-'Ibānah*."⁽²⁾

(1) *Mutawātir*: massale overlevering in iedere fase van de overleveringsketen, waardoor het onmogelijk is dat ze allen samen kwamen op een leugen.

(2) *Al-'Uluww li'l-'Aliyy al-Ghaffār* (12/1223) van adh-Dhahabiyy.

Ash-Shaykh ‘Abd ar-Razzāq al-Badr zei in zijn uitleg van het gedicht genaamd at-Tuḥfah as-Saniyyah Sharḥ al-Manzūmah al-Ḥā’iyyah:

“Dit gedicht bestaat enkel uit drieëndertig dichtregels. Meerdere studenten van de auteur hebben het overgeleverd zonder extra dichtregels, waaronder al-Ḥāfiẓ Abū Ḥafṣ ‘Umar ibn Aḥmad ibn Shāhīn⁽¹⁾ [...], al-Imām Abū Bakr ibn Muḥammad ibn al-Ḥusayn al-Ājurri [...], ‘Ubaydullāh al-Faqīh (Ibn Baṭṭah) [...], en Abū Bakr ibn Aḥmad ibn Ibrāhīm (ibn Shādhān) [...]. Geen van hen vermeldde meer dan drieëndertig dichtregels bij dit gedicht. Aan het einde van het boek as-Sunnah (d.w.z. Sharḥ Madhāhib Ahl as-Sunnah) van Ibn Shāhīn staat dit gedicht vermeld – toegevoegd door sommige schrijvers van het manuscript – met zeven extra dichtregels, na de dichtregels die gaan over de tien metgezellen die de goede tijdingen van het binnentreden van het Paradijs ontvingen. Hierdoor bestaat het geheel uit veertig dichtregels. [...]

“Er is geen twijfel over dat deze verzen niet door Ibn Abī Dāwūd zelf geschreven zijn, want niemand van zijn studenten die dit gedicht overleverden, hebben deze toevoeging vermeld. Vervolgens kwam ik tegen dat drie van de zeven dichtregels toegevoegd zijn door Ibn al-Bannā’ (al-Ḥanbaliyy). As-Safārīniyy attendeerde hierop in zijn uitleg van dit gedicht, genaamd *Lawā’ih al-Anwār as-Saniyyah* (2/105), waar hij zei: ‘Deze drie dichtregels, waarvan de eerste dichtregel begint met: ‘En ‘Aa’ish, de Moeder van de Gelovigen’, de tweede dichtregel met: ‘En zijn Helpers en degenen die vanuit hun huizen emigreerden’, en de derde dichtregel met: ‘En na hen, de Tābī‘ūn’ – dit zijn niet de woorden van de auteur van het gedicht, namelijk al-Imām al-Ḥāfiẓ Abū Bakr ibn Abī Dāwūd, maar het zijn de woorden van al-‘Allāmah al-Muḥaqqiq Ibn al-Bannā’, een van de Imāms van onze geleerden.’

“Vervolgens blijven er nog vier andere verzen over die toegevoegd zijn aan het gedicht en waarvan we niet weten wie het toegevoegd heeft, maar we weten wel zeker dat het niet van Ibn Abī Dāwūd is en dat het niet authentiek is om het aan hem toe te schrijven.”⁽²⁾

Werkboek

Bij het samenstellen van dit werkboek, waaronder het overnemen van de vertaling, de Arabische tekst, de biografie van de auteur en de inleiding van het werk, is gebruikgemaakt van de volgende bronnen:

1. *Kitāb ash-Sharī‘ah*, Abū Bakr al-Ājurri (360 NH); uitg. Dār al-Lu’lu’ah, 1^e editie, 1442 NH (2021 NC); red. ‘Ādil Āl Ḥamdān al-Ghāmidiyy; vol. 3, pp. 666-668, nr. 2302.
2. *Al-Ha’iyya: Een gedicht over de geloofsovertuiging van Ahl as-Sunnah wal-Jama’ah*, Abū Junayd ‘Īsā b. Antonius al-Urūbī; uitg. Al-Hikmah, 1^e editie, 1434 NH (2013 NC)
3. *Het Ḥā’iyyah Gedicht over de Sunnah*, Abū Khuzaymah Rashīd ibn ‘Abd as-Salām ibn al-Ḥusayn al-Bū‘bidiyy al-Ḥarrishiyy al-Maṭālsiy; uit het boek ‘De Geloofsleer van Ahl as-Sunnah: Een selectie verhandelingen van de Salaf & de klassieke Imams’; uitg. Islamhuys, 1444 NH (2023 NC).

(1) Vervolgens noemde al-Badr de overlevering van adh-Dhahabiyy van het gedicht in *Siyar A‘lām an-Nubalā’* via Ibn Shāhīn.

(2) At-Tuḥfah as-Saniyyah Sharḥ al-Manzūmah al-Ḥā’iyyah (pp. 119-122) van al-Badr.

القصيدَةُ الحَائِيَّةُ

تَمَسَّكَ بِحَبْلِ اللَّهِ وَاتَّبَعَ الْهُدَى
 وَدِنَ بِكِتَابِ اللَّهِ وَالسُّنَنِ الَّتِي
 وَقُلْ غَيْرَ مَخْلُوقِ كَلَامٍ مَلِيكِنَا
 وَلَا تَكُ فِي الْقُرْآنِ بِالْوَقْفِ قَائِلًا
 وَلَا تَقُلْ: الْقُرْآنُ خَلَقَ قَرَأْتُهُ
 وَقُلْ يَتَجَلَّى اللَّهُ لِلْخَلْقِ جَهْرَةً
 وَلَيْسَ بِمَوْلُودٍ وَلَيْسَ بِوَالِدٍ
 وَقَدْ يُنَكِّرُ الْجَهْمِيُّ هَذَا وَعِنْدَنَا
 رَوَاهُ جَرِيرٌ عَنْ مَقَالِ مُحَمَّدٍ
 وَقَدْ يُنَكِّرُ الْجَهْمِيُّ أَيضًا يَمِينَهُ
 وَقُلْ: يَنْزِلُ الْجَبَّارُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ
 إِلَى طَبَقِ الدُّنْيَا يَمْنُ بِفَضْلِهِ
 يَقُولُ: أَلَا مُسْتَغْفِرٌ يَلْقَى غَافِرًا
 رَوَى ذَلِكَ قَوْمٌ لَا يُرَدُّ حَدِيثُهُمْ
 وَقُلْ: إِنَّ خَيْرَ النَّاسِ بَعْدَ مُحَمَّدٍ
 وَرَابِعُهُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ بَعْدَهُمْ
 وَإِنَّهُمْ وَالرَّهْطُ لَا رَيْبَ فِيهِمْ
 سَعِيدٌ وَسَعْدُ وَابْنُ عَوْفٍ وَطَلْحَةُ
 وَقُلْ خَيْرَ قَوْلٍ فِي الصَّحَابَةِ كُلِّهِمْ
 فَقَدْ نَطَقَ الْوَحْيُ الْمُبِينُ بِفَضْلِهِمْ
 وَبِالْقَدْرِ الْمَقْدُورِ أَيْقَنُ فَإِنَّهُ

وَلَا تَكُ بِدَعِيًّا لَعَلَّكَ تُفْلِحُ
 أَتَتْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ تَنْجُو وَتَرْبِحُ
 بِذَلِكَ دَانَ الْأَتْقِيَاءُ وَأَفْصَحُوا
 كَمَا قَالَ أَتْبَاعُ لِحْجَمِهِمْ وَأَسْجَحُوا
 فَإِنَّ كَلَامَ اللَّهِ بِاللَّفْظِ يُوَضِّحُ
 كَمَا الْبَدْرُ لَا يَخْفَى وَرَبُّكَ أَوْضَحُ
 وَلَيْسَ هُوَ شِبْهُ تَعَالَى الْمَسْبُوحِ
 بِمُضَدِّاقٍ مَا قُلْنَا حَدِيثٌ مُصْرَّحُ
 فَقُلْ مِثْلَ مَا قَدْ قَالَ فِي ذَلِكَ تَنْجِحُ
 وَكَلَّمْنَا يَدِيهِ بِالْفَوَاضِلِ تَنْفَحُ
 بِلَا كَيْفَ جَلَّ الْوَاحِدُ الْمُتَمَدِّحُ
 فَتَفْرَجُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَتُفْتَحُ
 وَمُسْتَمْنَحٌ خَيْرًا وَرِزْقًا فَيَمْنَحُ
 أَلَا خَابَ قَوْمٌ كَذَّبُوهُمْ وَقَبَّحُوا
 وَزِيرَاهُ قَدَمًا ثُمَّ عُثْمَانُ الْأَرْجَحُ
 عَلِيُّ حَلِيفُ الْخَيْرِ بِالْخَيْرِ مُنْجِحُ
 عَلَى نُجْبِ الْفِرْدَوْسِ فِي الْخُلْدِ تَسْرَحُ
 وَعَامِرٌ فَهْرٌ وَالزُّبَيْرُ الْمُمَدِّحُ
 وَلَا تَكُ طَعَانًا تَعِيبُ وَتَجْرَحُ
 وَفِي الْفَنَحِ آيٍ فِي الصَّحَابَةِ تَمَدِّحُ
 دِعَامَةُ عِقْدِ الدِّينِ وَالدِّينُ أَفِيحُ

وَلَا تُنْكِرْنَ جَهْلًا نَكِيرًا وَمُنْكَرًا
 وَقُلْ: يُخْرِجُ اللَّهُ الْعَظِيمُ بِفَضْلِهِ
 عَلَى النَّهْرِ فِي الْفِرْدَوْسِ تَحِيًّا بِمَائِهِ
 وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ لِلْخَلْقِ شَافِعٌ
 وَلَا تُكْفِرْنَ أَهْلَ الصَّلَاةِ وَإِنْ عَصَوْا
 وَلَا تَعْتَقِدْ رَأْيَ الْخَوَارِجِ إِنَّهُ
 وَلَا تَكُ مُرْجِيًّا لِعُوبًا بِدِينِهِ
 وَقُلْ: إِنَّمَا الْإِيمَانُ قَوْلٌ وَنِيَّةٌ
 وَيَنْقُصُ طَوْرًا بِالْمَعَاصِي وَتَارَةً
 وَدَعْ عَنْكَ آرَاءَ الرِّجَالِ وَقَوْلَهُمْ
 وَلَا تَكُ مِنْ قَوْمٍ تَلَّهَوْا بِدِينِهِمْ
 إِذَا مَا اعْتَقَدْتَ الدَّهْرَ يَا صَاحِبَ هَذِهِ

وَلَا الْحَوْضَ وَالْمِيزَانَ إِنَّكَ تُنصَحُ
 مِنَ النَّارِ أَجْسَادًا مِنَ الْفَحْمِ تُطْرَحُ
 كَحَبَّةِ حَمَلِ السَّيْلِ إِذْ جَاءَ يَطْفَحُ
 وَقُلْ فِي عَذَابِ الْقَبْرِ حَقٌّ مُوَضَّحٌ
 فَكُلُّهُمْو يَعْصِي وَذُو الْعَرْشِ يَضْفَحُ
 مَقَالٌ لِمَنْ يَهْوَاهُ يُرْدِي وَيَضْفَحُ
 أَلَا إِنَّمَا الْمُرْجِيُّ بِالذِّينِ يَمْرَحُ
 وَفَعْلٌ عَلَى قَوْلِ النَّبِيِّ مُصْرَحٌ
 بِطَاعَتِهِ يَنْمِي وَفِي الْوِزْنِ يَرْجَحُ
 فَقَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ أَزْكَى وَأَشْرَحُ
 فَتَطْعَنُ فِي أَهْلِ الْحَدِيثِ وَتَقْدَحُ
 فَأَنْتَ عَلَى خَيْرِ تَبِيْتٍ وَتُصْبِحُ

HET HĀ'IYYAH GEDICHT

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَالَ الْإِمَامُ الْأَجْرِيُّ رحمته: وَقَدْ كَانَ أَبُو بَكْرٍ بْنُ أَبِي دَاوُدَ رحمته أَنْشَدَنَا قَصِيدَةً قَالَهَا فِي السُّنَّةِ وَهَذَا مَوْضِعُهَا فَأَنَا أَذْكَرُهَا لِيَزِدَادَ بِهَا أَهْلُ الْحَقِّ بَصِيرَةً وَقُوَّةً إِنْ شَاءَ اللَّهُ. أَمَلَى عَلَيْنَا أَبُو بَكْرٍ بْنُ أَبِي دَاوُدَ فِي مَسْجِدِ الرُّصَافَةِ، فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ لِخَمْسٍ بَقِيْنَ مِنْ شَعْبَانَ سَنَةِ تِسْعٍ وَثَلَاثِمِائَةٍ، فَقَالَ:

Al-Imām al-Ājurri⁽¹⁾ رحمته zei in zijn werk Ash-Sharī'ah: “Abū Bakr ibn Abī Dāwūd رحمته droeg een gedicht aan ons voor die hij had opgesteld over de Sunnah. Dit is de gepaste plek ervoor, dus ik zal het vermelden, opdat de mensen van de waarheid toenemen in inzicht en kracht, als Allāh het wil. Abū Bakr ibn Abī Dāwūd dicteerde aan ons – in Masjid ar-Ruṣāfah, op vrijdag, vijf dagen voor het einde van de maand Sha'bān van het jaar 309 NH – en zei:

تَمَسَّكَ بِحَبْلِ اللَّهِ وَاتَّبَعَ الْهُدَى وَلَا تَكُ بِدْعِيًّا لَعَلَّكَ تُفْلِحُ

- (1) Houd je stevig vast aan het Touw van Allāh en volg de leiding,
en wees geen innovator, zodat je succesvol zult zijn.

(1) Abū Bakr Muḥammad ibn al-Ḥusayn ibn 'Abdillāh al-Ājurriyy (360 NH), student van de auteur.

وَدِينُ بِكِتَابِ اللَّهِ وَالسُّنَنِ الَّتِي أَتَتْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ تَنْجُو وَتَرْبِحُ

(2) En neem als religie: het Boek van Allāh en de Sunan die...

gekomen zijn van de Boodschapper van Allāh (ﷺ), dan zul je gered zijn en winnen.

وَقُلْ غَيْرُ مَخْلُوقٍ كَلَامُ مَلِكِنَا بِذَلِكَ دَانَ الْأَتْقِيَاءُ وَأَفْصَحُوا

(3) En zeg: 'De Spraak van onze Heerser (Allāh) is niet geschapen.'

Dat is wat de vromen als religie beleden en (duidelijk) kenbaar maakten.

وَلَا تَكُ فِي الْقُرْآنِ بِالْوَقْفِ قَائِلًا كَمَا قَالَ أَتْبَاعُ لِحْجِهِمْ وَأَسْجَحُوا

(4) En neem⁽¹⁾ wat betreft de Qur'ān niet het standpunt van *al-waqf* in, zoals sommige volgelingen van Jahm (ibn Ṣafwān) zeiden en zich daartoe wendden.

وَلَا تَقُلْ: الْقُرْآنُ خَلْقٌ قَرَأْتُهُ فَإِنَّ كَلَامَ اللَّهِ بِاللَّفْظِ يُوضِحُ

(5) En zeg niet: 'De Qur'ān is een schepping die ik reciteerde,' want de Spraak van Allāh wordt met de uitspraak duidelijk gemaakt.

(1) In ash-Sharī'ah van al-'Ājurriyy stond hier oorspronkelijk: "En ga niet het extreme in (*wa lā taḡlu*) inzake de Qur'ān door het standpunt van *al-waqf* in te nemen..." In de meeste bronnen is het echter zoals hier vermeld staat (*wa lā taku*).

وَقُلْ يَتَجَلَّى اللَّهُ لِلْخَلْقِ جَهْرَةً كَمَا الْبَدْرُ لَا يَخْفَى وَرَبُّكَ أَوْضَحُ

(6) En zeg: 'Allāh zal openlijk verschijnen voor de schepping,'

zoals de volle maan niet verborgen is; en jouw Heer zal nóg duidelijker te zien zijn.

وَلَيْسَ بِمَوْلُودٍ وَلَيْسَ بِوَالِدٍ وَلَيْسَ هُوَ شِبْهُ تَعَالَى الْمُسَبَّحُ

(7) En Hij is niet geboren en Hij verwekte niet.

En Hij heeft geen gelijke, Verheven is de Verheerlijkte.

إِلَى طَبَقِ الدُّنْيَا يَمُنُّ بِفَضْلِهِ ۚ فَتُفْرَجُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَتُفْتَحُ

(12) Naar de laagste hemel en schenkt vanuit Zijn Gunst;
dan worden de deuren van de hemel opengezet en geopend.

يَقُولُ: أَلَا مُسْتَغْفِرٌ يَلْقَى غَافِرًا ۖ وَمُسْتَمْنَحٌ خَيْرًا وَرِزْقًا فَيُمنَحُ

(13) Hij zegt dan: 'Is er een vrager om vergeving, zodat hij een Vergever zal treffen?
En een vrager om schenking van het goede en voorziening, zodat hem [dat] geschon-
ken zal worden?'

رَوَى ذَاكَ قَوْمٌ لَا يُرَدُّ حَدِيثُهُمْ إِلَّا خَابَ قَوْمٌ كَذَّبُوهُمْ وَقُبِّحُوا

(14) Dit werd overgeleverd door een groep wiens overlevering niet verworpen wordt.
Weet: gefaald heeft het volk dat hen tot leugenaars verklaarde, en walgelijk waren zij.

وَقُلْ: إِنَّ خَيْرَ النَّاسِ بَعْدَ مُحَمَّدٍ وَزِيْرَاهُ قِدْمًا ثُمَّ عُثْمَانُ الْأَرْجَحُ

(15) En zeg: voorwaar, de beste mensen na Muḥammad (ﷺ) zijn:
zijn twee vroege raadgevers, en daarna heeft 'Uthmān voorrang.

سَعِيدٌ وَسَعْدٌ وَابْنُ عَوْفٍ وَطَلْحَةُ وَعَامِرٌ فَهْرٌ وَالزُّبَيْرُ الْمُمَدِّحُ

(18) Sa'īd, Sa'd, Ibn 'Awf en Ṭalḥah,

'Āmir van Fīhr en az-Zubayr, de prijzenswaardige.

وَقُلْ خَيْرَ قَوْلٍ فِي الصَّحَابَةِ كُلِّهِمْ وَلَا تَكُ طَعَانًا تَعِيبُ وَتَجْرَحُ

(19) En spreek met de beste woorden over alle metgezellen.

En wees geen kwaadspreker door hen af te kraken en te bekritisieren.⁽¹⁾

(1) In de versie van Ibn Shāhīn (in zijn werk Sharḥ Madhāhib Ahl as-Sunnah) staan tussen dichtregel 20 en 21 nog zeven extra dichtregels. Deze zijn echter niet van al-'Imām Ibn Abī Dāwūd. Zie de uitleg hierover van ash-Shaykh 'Abd ar-Razzāq al-Badr.

وَلَا تُنْكِرْنَ جَهْلًا نَكِيرًا وَمُنْكَرًا وَلَا الْحَوْضَ وَالْمِيزَانَ إِنَّكَ تُنصَحُ

(22) En ontken zeker niet Nakīr en Munkar uit onwetendheid,
noch het Waterbassin en de Weegschaal; voorwaar, je wordt oprecht geadviseerd.

وَقُلْ: يُخْرِجُ اللَّهُ الْعَظِيمُ بِفَضْلِهِ ۚ مِنَ النَّارِ أَجْسَادًا مِنَ الْفَحْمِ تُطْرَحُ

(23) En zeg: Allāh, de Geweldige (al-‘Azīm), zal met Zijn Gunst...
lichamen van kool uit het Vuur halen die dan geworpen zullen worden...

وَلَا تَكُ مِنْ قَوْمٍ تَلَهَّوْا بِدِينِهِمْ فَتَطْعَنُ فِي أَهْلِ الْحَدِيثِ وَتَقْدَحُ

(32) En behoor niet tot een volk dat haar religie als vermaak neemt, waarop je kwaadspreekt over de mensen van de overleveringen (Ahl al-Ḥadīth) en hen belastert.

إِذَا مَا اعْتَقَدْتَ الدَّهْرَ يَا صَاحِبَ هَذِهِ ۖ فَأَنْتَ عَلَى خَيْرٍ تَبَيْتُ وَتُصْبِحُ

(33) Als je dit je hele leven blijft geloven, o mijn vriend, dan zul je op goedheid overnachten en opstaan.

قَالَ الإِمَامُ الأَجْرِيُّ: ثُمَّ قَالَ لَنَا أَبُو بَكْرٍ ابْنُ أَبِي دَاوُدَ:

هَذَا قَوْلِي، وَقَوْلُ أَبِي، وَقَوْلُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، وَقَوْلُ مَنْ أَدْرَكْنَا مِنْ أَهْلِ العِلْمِ وَمَنْ لَمْ نُدْرِكْ مِنْ بَلَّغْنَا عَنْهُ، فَمَنْ قَالَ عَلَيَّ غَيْرَ هَذَا فَقَدْ كَذَبَ.

Al-Imām al-Ājurri ﷺ zei: Vervolgens zei Abū Bakr ibn Abī Dāwūd tegen ons:

Dit is mijn uitspraak, mijn vaders uitspraak, de uitspraak van Aḥmad ibn Ḥanbal en de uitspraak van de geleerden die wij meegemaakt hebben én van de geleerden die wij niét meegemaakt hebben maar wiens uitspraken ons wel bereikt hebben. Wie dus iets anders over mij zegt dan dit voorgenoemde, die heeft gelogen. ■

